

Motion till riksdagen 2013/14:A221

av **Stefan Svanström (KD)**

Nationellt kompetenscentrum för hbtq-frågor och hedersrelaterat förtryck

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av stöd för hbtq-personer som utsätts för hedersrelaterat förtryck.

Motivering

RFSL beskriver hur skamrelaterat (hedersrelaterat) våld och förtryck berör även hbt-personer, såväl kvinnor, män som transpersoner. Man kan också tala om förtryck och våld inom familjen. Skamrelaterat våld eller familjeförtryck av hbt-personer kan uttryckas i form av psykiska kränkningar, att man inte får delta på familjehögtider eller att man blir utesluten. Man kan drivas till ett tvångsäktenskap med en heterosexuell person som passar den inom familjen eller kulturen accepterade mallen. Men det kan även handla om såväl hot om fysiskt våld som att man faktiskt blir utsatt för våld – i värsta fall med dödlig utgång. Det kan vara särskilt svårt att skydda sig själv mot detta när man fortfarande bor hemma och är både känslomässigt och ekonomiskt beroende av sina föräldrar.

Enligt en uppskattning från Ungdomsstyrelsen upplever cirka 70 000 personer mellan 16 och 25 år att föräldrars uppfattningar, religion eller kultur sätter gränser för vem de kan gifta sig med. Uppskattningsvis 8 500 av dessa är oroliga över att inte själva kunna välja vem de ska gifta sig med.

Ungdomsstyrelsen fick 2008 i uppdrag att göra en analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner. År 2010 publicerades rapporten "Hon, hen, han". I den konstateras att hälsan hos dessa personer är sämre än genomsnittet även om de flesta i grup-

Fel! Okänt namn på

perna mår bra. Ett kapitel i rapporten ägnas åt hur det är att leva i en hbt-fientlig familj. Bland annat har ungas utsatthet för våld från familjen undersökts. Det ringa antalet respondenter i vissa grupper gör det svårt att göra några säkra uttalanden om personer som uppgett att de exempelvis är homosexuella eller bisexuella. I rapporten görs ändå uppskattningar och det konstateras att andelen bland unga icke-heterosexuella som upp gav att de blivit utsatta för fysiskt våld av sin familj var signifikant högre än bland heterosexuella unga. En studie i Norge bekräftar bilden.

Ungdomsstyrelsen hänvisar också till den kartläggning av skamrelaterat våld mot unga på grund av sexuell läggning som genomförts och publicerats av Länsstyrelsen i Skåne år 2005. Personer där religiös övertygelse är en del av deras utsatthet har intervjuats. För några föräldrar, men inte för alla, blir barnens sexuella läggning ett uttalat brott mot en religiös övertygelse och något skamfyllt i relation till den. På olika sätt har föräldrarna försökt att kontrollera sina barns liv och sexualitet, inklusive att välja ut en för familjen passande partner för sina barn. När de känt att de förlorat kontrollen har det för vissa föräldrar inte funnits något annat medel att ta till än att hota barnen eller utesluta dem från familjegemenskapen. Kartläggningen visar att dessa unga är osynliga för skolan, på ungdomsmottagningar, inom socialtjänsten och hos polisen. De menar i kartläggningen att personalen har svårt att tolka utsattheten för våld och förtryck på grund av skamrelaterade traditioner men också att personalen osynliggör frågan om homo- och bisexualitet.

Intervjuer som har gjorts av Almaeuropa och som refereras i Ungdomsstyrelsens rapport ger oss exempel på hur unga hbtq-personer utsätts för skamrelaterat våld och förtryck. Det berättas om dubbelliv, familjer som tar avstånd, upplevelser av hot, övertygelse om att de skulle kunna bli dödade av sin familj osv. Intervjupersonerna försöker lösa sina problem på egen hand och har låg kunskap om olika organisationer som arbetar med frågorna.

Vid ett seminarium som Kristdemokraterna i Stockholm ordnade under årets Pridevecka i Stockholm nämndes ett exempel där ett par killar sökte akut hjälp hos socialtjänsten för att hitta ett skyddat boende och möttes av förslaget att eftersom det var sommar och fint väder kunde de väl köpa ett tält och bo på camping.

Det finns redan idag olika initiativ som uppmärksammar skamkulturer och ger handfasta råd för dem som är drabbade. Det finns en hemsida, heder.nu, som drivs som en del av ett nationellt projekt om hedersrelaterat våld mot hbt-ungdomar. De som arbetar med projektet arbetar på RFSL Rådgivningen Skåne och det går exempelvis att kontakta dem via e-post och telefon för att få hjälp.

RFSL Brottsofferjour har erfarenhet av att ge hjälp till hbt-personer som tvingats fly från sin familj, när de utsätts för hot och påtryckningar med syftet att få personen att ändra sin sexuella läggning och livsstil. RFSL brottsofferjour ger information och utbildning till ideella jourer och professionella inom t ex socialtjänst, sjukvård och polis. RFSL arbetar också opinionsbildande mot hatbrott och diskriminering och för ett hbtq-kompetent stöd från samhället vid utsatthet för våld. Sedan 2009 driver dessutom RFSL Brottsofferjour ett skyddat boende. Jouren finansieras med hjälp av Socialstyrelsen,

Fel! Okänt namn på

Brottsofferfonden samt privata donationer. RFSL har även gett ut en bok 2012 i samarbete med Almaeuropa som heter ”HBT & heder – råd till yrkesverksamma”. RFSL och Almaeuropa driver också hemsidan hbtheder.se där personer bland annat garanteras svar på mejl inom 24 timmar.

Många organisationer i det civila samhället gör ett fantastiskt arbete. Det finns troligtvis också enskilda personer och grupper av personer som arbetar med frågorna i exempelvis kommuner som hanterar det på ett bra sätt. Men det är uppenbart att det generellt finns mycket att göra.

Jag menar att det behövs en samlad kompetens som kan bidra med utbildning, rådgivning och också ha en samordning kring skyddade boenden för hbtq-personer som riskerar att utsättas för skamrelaterat våld. Jag är övertygad om att ett nationellt kompetenscentrum som kan fungera som en resurs för exempelvis socialtjänst, polis, skola och föreningsaktiva runt om i landet skulle kunna fylla en viktig funktion för att samla in, samordna och sprida kunskap kring personer som på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Det nationella centret bör också uppdras att hålla en nära dialog med samfund och etniska grupper där våld eller förtryck mot hbtq-personer är vanligt förekommande. Behovet av detta bör ges regeringen tillkänna.

Stockholm den 30 september 2013

Stefan Svanström (KD)